

Крапівнікова А.В.

здобувачка 2 курсу магістратури факультету бізнесу і права

Херсонський державний університет

Науковий керівник: д.е.н., професорка Ушкаренко Ю.В.

ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ ЯК ФАКТОР ПОСИЛЕННЯ УЧАСТІ ГРОМАДЯН: ЕТАПИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Використання інформаційних технологій стало для органів місцевого самоврядування вікном можливостей для збільшення ініціатив та інструментів для участі громадян і взаємодії з суспільством.

Електронне врядування стало популярним фокусом зусиль уряду в багатьох країнах світу. Все більше країн запроваджує електронний уряд як засіб зниження витрат, покращення послуг, економії часу та підвищення ефективності в державному секторі. Е-уряд та Інтернет внесли суттєві зміни в структуру суспільства, цінностей, культури та способів ведення бізнесу шляхом використання потенціалу ІКТ як інструменту в щоденній роботі.

Метою електронного врядування є не тільки перетворення традиційної інформації в біти і байти, але й поширення її через веб-сайти або надання урядом послуг шляхом створення електронної платформи. Але це також закликає переглянути шляхи діяльності уряду, функції, що він виконує для того, щоб покращити процеси та інтеграцію.

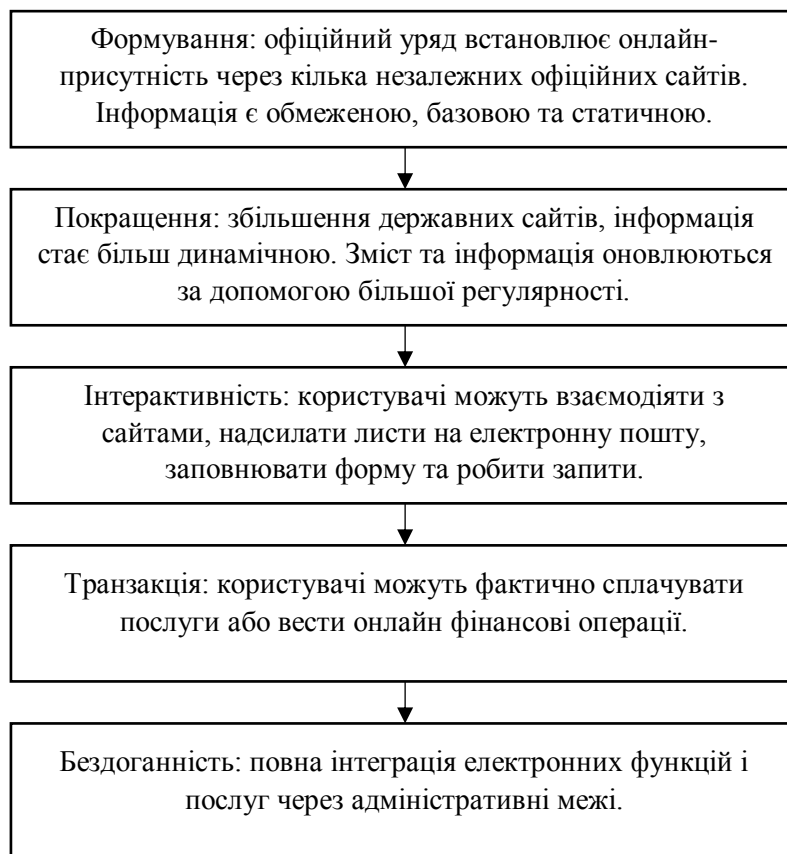
Електронне врядування має багато визначень, такі як:

- постачання урядом інформації та послуг онлайн через Інтернет або інші цифрові засоби [1];
- використання Інтернету для надання урядової інформації та послуг громадянам, бізнесу та державним установам [2];
- використання інформації та комунікаційних технологій (ІКТ) для розвитку та вдосконалення відносин між владою, громадянами, бізнесом та іншими державними установами [3];

- використання ІКТ як інструменту для надання кращих державних послуг громадянам, підприємствам та їх працівникам [4].

При цьому дуже важливо розглядати термін «е-врядування» поряд з терміном «електронна готовність». Електронна готовність – це вміння використовувати інформацію та ІКТ для розвитку економіки та добробуту країни. Також це можна визначити як міру якості інформації та ІКТ інфраструктури держави та здатність її споживачів використовувати це для власної користі.

Загалом, впровадження електронного врядування має декілька етапів. У дослідженні «Порівняльний аналіз електронного уряду: Глобальна перспектива, оцінка прогресу держав-членів ООН» науковці визначають п'ять етапів кількісної оцінки прогресу електронного врядування (рис.1).

Рис.1 – Етапи кількісної оцінки прогресу е-врядування за дослідженням ООН

Джерело: складено автором на основі [4].

За дослідженням вченого Гартнера, для вимірювання прогресу е-врядування бажано використовувати чотири окремі фази [4]:

1. Фаза 1. Присутність. Ця стадія характеризує наявність простого інформаційного веб-сайту з пасивним характером, він ще має назву «брошурний посуд»;

2. Фаза 2. Взаємодія. Налагодження взаємовідносин між урядом та громадянами, урядом та бізнесом або державними установами. Веб-сайт надає контакти електронної пошти та інтерактивні форми для відповідей або запитань;

3. Фаза 3. Транзакція. Здійснення таких операцій як оплата послуг, сплата податків або зборів, подання пропозицій для укладення договорів про купівлю/продаж;

4. Фаза 4. Трансформація. Переосмислення того, як організовані функції уряду, створення концепту управління.

Дослідження від Світового банку пропонує три стадії електронного уряду. Вони не залежать одна від одної, не потрібно завершувати одну стадію, щоб почати іншу, але концептуально вони пропонують три варіанти мети е-врядування [4]:

- публікація – сайти для публікацій прагнуть поширити інформацію, відомості про уряд, інформацію, складену урядом для широкої аудиторії, наскільки це можливо;

- взаємодія – інтерактивний електронний уряд передбачає двосторонній зв'язок, починаючи з основних показників, таких як контактна інформація, форми зворотного зв'язку, які дозволять користувачам коментувати законодавчі акти або політичні пропозиції;

- транзакція – дозвіл громадян отримувати державні послуги або вести бізнес з онлайн-урядом. Пропозиція прямого посилання на державні служби, доступні в будь-який час. Такі сайти можуть підвищити продуктивність як у громадськості, так і в приватному секторі шляхом створення процесів, яким потрібна державна допомога або схвалення простіше, швидше та дешевше.

Розглянувши декілька моделей, можна зробити висновок, що вони між собою загалом схожі. Так, наприклад, представлення урядової інформації

зазвичай сприймається як перший крок до впровадження електронного врядування. Інший поширений етап – це етап, де всі транзакції проводяться онлайн. Двосторонній зв'язок між урядом та громадянами, бізнесом також є наявним у всіх моделях.

З іншого боку, також наявні відмінності. Наприклад, в моделі ООН існує стадія покращення, яка фокусується на збільшенні кількості веб-сайтів та процесі оновлення. Це відображає важливість Інтернету як необхідності впровадження електронного врядування. Модель Світового банку взагалі передбачає зв'язок між державними службами, тобто, виконавши операцію в одному відділі уряду, дані зберігаються в інших органах влади.

Як підсумок, зрозуміло, що електронний уряд – це не однокроковий процес, тому не існує конкретної кількості етапів впровадження е-врядування, оскільки вони можуть поєднуватися та збільшуватися в залежності від технологічних, соціальних, організаційних, економічних та політичних ознак.

Список використаних джерел

1. Формування інформаційно-комунікативної системи органів публічної влади та концепція їх функціонування. Режим доступу: <http://www.stc.gov.ua/>
2. Дубілет Д. Електронне врядування та бізнес. Режим доступу: <http://www.eukraine.info/ukr/dubilet.php>
3. Закон України "Про електронні документи та електронний документообіг". Режим доступу: http://www.e-ukraine.org.ua/index.php?mod=doc_obig
4. Center for Democracy and Technology, EGovernment Handbook, 2002. Режим доступу: <https://documents.worldbank.org/curated/en/317081468164642250/pdf/320450egovhandbook01public12002111114.pdf>